

A falusi társadalom változásai

A közvéleményben gyakran megjelenik egy olyan felfogás, mintha a városban a munkások, a falun a paraszton laknának. Ez a kép nagyon régi lényegében a rendi állapotok kissé leegyszerűsített, kissé „korszerűsített” (a munkások kiemelése) változata. Am ez a kép már a felszabadulás előtti társadalomban sem felelt meg a valóságnak.

Vegyük az elmúlt 40 év néhány jellegzetes statisztikáját.

A negyvenes évek elején a községekben 40,8 százalék a mezőgazdasági önálló népesség aránya, 59,2 százalék a munkás, nem mezőgazdasági önálló (kisiparos, kiskereskedő) és szellemi foglalkozású. A paraszti aránya tehát nem érte el a 40 százalékot sem, mivel az önálló mezőgazdasági foglalkozásúak egy kisebb része nem volt paraszt, hanem földbirtokos, illetve polgár.

Tehát 1941-ben a munkások a községekben még nincsenek többségben, de már a legnagyobb társadalmi csoportot jelentik. A paraszton már kisebbségben vannak, s a többség már nem paraszt.

Igaz, hogy a munkások körében több a mezőgazdaságban foglalkoztatott, mint az iparban és a terti szektorban, s több a kisiparban, mint a nagyiparban, bányaszatban. Az is tény, hogy a mezőgazdasági munkások között is más a helyzete a kubikosnak, a summásnak, a gazdasági cselédnek, a részesezőnek, a napzárónak. A falusi mezőgazdasági munkások zöme ideiglenes munkás. Állandó munkahely és kereset hiányában a falusi pauperek (szegények) életét éljük, megrekedt egzisztenciák, akik számára legtöbbször nincs előrejelzés. Jelentős azonban az önálló kisiparosok és kiskereskedők aránya.

A községek azonban meglehetősen differenciáltak. Vannak igen fejlett, város környéki piac, jó közlekedés mellett polgárosodó, s vannak „istenhátaggötti”, csaknem jobbágykori zártkörűen élő községek. S a két szélső pólus között sokféle közbülség. Összességükben a paraszton, már kisebbségben vannak, azonban a mezőgazdaságban foglalkoztatottak (parasztok és mezőgazdasági munkások együtt) még a népesség többségét jelentik.

Az 1949-es népszámlálás azt mutatja, hogy a földre form hatására „visszapasztosodás” történt. A szellemi foglalkozásúakon kívül minden más csoport (mezőgazdasági és ipari munkás, kisiparos és kiskereskedő) aránya csökkent, a mezőgazdasági önállóké pe-

dig nőtt, csaknem elérte a hatvan százalékot. A községi lakosságban, a parasztság kisebbségből abszolút többségbe került a falusi lakosság 40 százaléka azonban ekkor sem paraszt.

Ez a kép a szocialista tulajdonviszonyok győzelmével alaposan megváltozott 1973-ban a községek népességére az alábbiak voltak jellemzők.

Falun lakik az összes munkás mintegy fele. Több munkás él a községekben (56,2 százalék), mint 1949-ben a vidéki városokban (52,0 százalék). Ugyanakkor a munkások arányát tekintve lényegtelenre csökkent a különbség a községek és Budapest között. Az sem lehetetlen, hogy ma már a községekben a munkások aránya meghaladja a budapesti arányokat. Egyébként is a mezőgazdaságban dolgozók összesen is (munkások és szövetkezeti tagok) kisebbségbe kerültek a községi népességben.

Jelentősen megnőtt (negyven év alatt több mint háromszorosára) a szellemi foglalkozásnak az aránya. Nagyon lecsökkent a nem mezőgazdasági önállóak aránya (csaknem egyhatedes), mindez a szolgáltatások színvonalának bizonyos csökkenését is eredményezte.

A falusi családok mutatják a rendi zártaság régi jeleit. Résztben, mert ma már nem „születnek bele” a mezőgazdaságba az emberek, hanem azt, mint munkahelyet választják. Másrészt a mezőgazdaságban nem a természetes, féltermészetes háztartás-gazdaságok és családi munkaszervezetek működnek, hanem modern technikával ellátott nagyüzemek.

A posta vezérigazgatósága kísérletképpen — a Crossbar-rendszerbe be nem kapcsolt Balaton körüli települések segélykérő-telefonjait október végéig lakossági hívások rendelkezésére bocsátja. Ez azt jelenti, hogy a nyaralók és a helybeliek belső távolsági beszélgetésre és táviratfeladásra egyaránt igénybe vehetik a segélykérő-telefonokat. Egy beszélgetés legfeljebb hat percig tarthat, a távirat szóvege pedig tizenöt szóvas lehet.

Ezzel kapcsolatban a közvetkezőket kell tudni: a legközelebbi éjjel-nappali szolgálatot teljesítő központ a segélykérőn bejelentkezőtől

Ezekben a nagyüzemekben pedig a modern munkamegosztás szerint, modern munkaszervezetben résztvevő munkát, gyakran igen kvalifikált munkát végeznek a dolgozók. A mezőgazdaság már nem olyan ágazat, ahol alacsony a főke szerves összetétele, már nem kézi munkára és igazsálatra alapozott ágazat. Az utóbbi években világossá vált, hogy a mezőgazdaság elmaradása az ipar mögött nem törvényszerű, attól függ, hogy milyen technikát alkalmazhatnak.

Ma már a községek fejlesztésének nincsenek társadalmi akadályai. Kérdéses, hogy lehetséges-e a munkások osztály nevében a munkások felétől hosszabb ideig megtagadni lakóhelye fejlesztésének lehetőségét. Amennyiben a hierarchikus településfejlesztés (a városok kapják a központi elosztású összegnek 80 százalékát, a községek a 20 százalékát), mechanizmusa nem változik úgy két irányban is feszültség keletkezhet. Az első, hogy a hanyatló községek lakossága tovább fogy és öregszik, s féltő, hogy a tendencia megfordíthatatlanná válik. A stagnáló községek (a legértékesebb földi határokkal) „átlépnék” a hanyatló községek sorába, s a lakosságot nem képesek megtartani. A második, hogy a városba áramló lakosság miatt tovább nő a városi lakáshiány, miközben a falvakban nagy értékek válnak elhagyottá, illetve mennek tönkre. Olyan megoldásokra volna szükség, amely a községek, falvak lakosságának is lehetőséget biztosítana településük fejlesztésében.

Simó Tibor

Segélykérő telefonok a Balatonnál

megkérdi a nevét, lakcímét és személyi számát, illetve azt, hogy milyen módon kívánja kiegyenlíteni a telefonszámlát. Ezután kapcsolja a hívott állomást. A beszélgetés vagy távirat díja a legközelebbi postán, a hívó lakó-, vagy munkahelyére küldött postautalványon is befizethető, amennyiben az illető telefontulajdonos, akkor a telefonszámlájára írják. Több hívás esetén a központ sorrendben kapcsolja a kért számokat — egy beszélgetés utáni néhány perces várakozás után. Amennyiben a tapasztalatok kedvezőek lesznek, a posta más területekre is kiterjeszti a módszert.

Az ENSZ aranykönyvében

Ami az Egyesült Nemzetek Szervezetének úgynevezett „aranykönyvében” szereplő természetvédelmi területeket illeti, Bulgária a világ második helyét foglalja el. „A világ kultúrájának és tudományának örökülhagyott természeti kincsek aranykönyve” című ENSZ-kiadvány 17 bolgár tájegységet tartalmaz.

Bulgária egyébként nemcsak a több mint nvolevan rezervátum példászerű gondozásával, meőrözésével tűnik ki, tudósa számos ökológiai probléma megoldására hivatott, munkaközösségnek a tagjai. Az ország gyakran színhelve az ezzel kapcsolatos nemzetközi szimpózióknak. Nemrégiben Blagoevgradban rendezték meg „Az ember és a bioszféra” elnevezésű nemzetközi tudományos tanácskozást. Várnában pedig a Bolgár Természetvédelmi Bizottság hívta össze konferenciára a hazai és külföldi tudósokat, hogy megvitassák a műtrágya okozta környezeti károsodások megelőzését. A bolgár szakemberek mindkét alkalommal több javaslatot terjesztettek elő. (BUDAPRESS—SOFIAPRESS)

HÁZASSÁG

Timár Pál és Fodor Eteleka, Dezso László és Nagy Ildikó, Bozso István és Kovács Rozália, Hegedűs Tibor Zoltán és Sóvári Magdolna, Sohár László és Babarcsi Olga, Fátynó Vince László és Szopók Katalin Irén, Szanka István Ferenc és Jenői Magdolna, Nagy Zoltán és Kalkusi Ildikó, Csillag Mihály és Pinter Katalin, Völgyesi László és Nagy Edit, Arendás János és Tombácz Mária Irén, Mányó Zoltán és Petrovics Mária, Nagy Lajos László és Tatár Zsuzsanna Terézia házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

Klívinyi Mihálynak és Tóth Erzsébetnek Anita Tünde, Maróthy István Kelemennek és Ités Mária Veronikának Edit Viktória, Fekete Sándornak és Barca Zsuzsannának Sándor János, Szabó Ákos Zoltánnak és Kerényi Juditnak Ákos, Sallai Sándornak és Vörös Agnesnek Tímea, Makra Józsefnek és Nyári Iónának Endre, Mondovits Lászlónak és Berényi Eteleka Iónának Katalin, Papp Jánosnak és Mihácsi Ióna Ernának Zsuzsanna Ióna, Nemák Imre Pálnak és Boros-Gyevi Etelekának Nóra, dr. Trényi Imrénének és Rákóczi Zsuzsannának Imre Zsigmond, Urbán Istvánnak és Vör Gizekának Henriett, Haba László Gábornak és Szabadi Zsuzsannának Zsuzsanna, Kálmán Vince Antalnak és Szabó Juliannának Andrea, Mező Györgynek és Rakonczay Agnesnek Mihály, Szász Józsefnek és Cserevnyák Annának Zoltán, dr. Papp Zoltánnak és Deák Éva Iónának Éva Réka, Jobbágy Zoltán Kálmánnak és Körtöczó Juliannának Zoltán, Radnai Józsefnek és Domokos Máriának Hédi Zsuzsanna, Graza Józsefnek és Szekeres Erzsébetnek Tamás, Bódi Istvánnak és Szivovicsa Erzsébetnek Csaba, Lencse Tibornak és Szabó Zsuzsannának Vivien, Lencse Tibornak és Szabó Zsuzsannának Gréta,

Idegenforgalmi kaleidoszkóp Irány — a kemping

Legyen akár hazai, akár külföldi a kizsemelt úti cél, a tervezgetéshez a legelső közt felmerülő kérdés: hol fogunk aludni? Egyre többen vannak — s tegyük rögtön hozzá, hogy nem csupán a gépkocsival rendelkezők között — akik a kempingeket választják szálláshelyül.

A jelenlegi szállodaárak mellett érthetően nő a sátoros turizmus vonzereje. A másik szempont is fontos: az emberek szeretnék kiszabadulni a városok körétegeből, s a kempingek nyújtják leginkább a természettel való kapcsolatot. Persze ez ma már nem jelent igénytelenséget: a legtöbb kempingben évről évre igyekeznek megfelelni a magasabb osztályba sorolás feltételeinek.

Hazánkban körülbelül 100 kemping működik — mintegy két tucat a Balatonnál. Ezek adják a kereskedelmi szálláshelyek egyötödét. Felkészültségük az európai „középmezőny” színvonalával azonos. A kempingekkel kapcsolatos szervező, összefogó tevékenységet a Ma-

gyar Camping és Caravaning Club (MCCC) látja el. Ami munkájukból az érdeklődő turistákat leginkább érinti: a klub segítséget nyújt az előzetes helyfoglalásban, utazásokat, üdüléseket szervez kül- és belföldön egyaránt, a nyári csúcsidezőszakban pedig a sajtón át a megyei napilapokban is minden hét végén nyilvánosságra hozza, hogy melyik kempingben körülbelül mennyi szabad férőhelyre számíthatunk.

A MCCC tagjainak jelentős kedvezményeket ad: a hazai kempingeknél ez átlagosan 30 százalékkal alacsonyabb árakat jelent. A gyermek- és ifjúsági árszabás kedvezménye elérheti az 50 százalékot is. Kiváltható a nemzetközi kempingigazolvány, amely az árengedmény mellett soron kívüli szálláshelyhez jutást is lehetővé tesz. A MCCC ügyfélszolgálati irodája Budapesten a VIII. ker. Üllői út 6. sz. alatt működik, vidéken a megyei idegenforgalmi hivatalok adnak felvilágosítást, segítséget.

Családi események

Kasza Bélának és Schultz Erzsébet Mária Tamás, dr. Péter Szilveszternek és dr. Kiss Magdolnának Gábor, Kabbai Sándornak és Nagy Évának Beata Éva, Vincze Sándornak és Masa Mária Ildikó, Tóth Lászlónak és Gruber Margitnak Árpád, Ördög Istvánnak és Pecsénya Margitnak, Andrea, Kürti Béla Józsefnek és Seres Evának László, Zsódi Imrénének és Kiss Erika Evának Viktor, Vass Jánosnak és Meszes Mária Magdolnának Mária Anita, Bárkányi Lászlónak és Dóczy Otília Katalinnak Mihály Rajmund, Szécsi Lajosnak és Kazi Ibolya Mária Gabriella Ibolya, György Tibornak és Kovács Erzsébetnek Ildikó, Urbán Géznak és Bodó Iónának Zoltó Géza, Somogyi Jánosnak és Hajdu Mária Irénnek Marianna, Kovács Antalnak és Cséfalvi Irénnek Bernadett, Rapcsák János Illesnek és Szél Jolán Erzsébetnek Erika Jolán nevű gyermekük született.

HALALOZÁS

Szűcs Erzsébet, Rác Ferenc, Bugadzska Károlyné Veszeli Katalin, Szűcs Tivadár, Csizsár Antal, Bakacsi Jánosné Tóth Mária, Kiss Sándor, Judák Mártonné Kukul Anna, Flórián Mihály, Kerekes Ferenc, Bekési Mihály, Kerekes Sándorné Heinrich Anna, Horváth Józsefné Szokolai Veronika, Klopfer Ferenc, Hári Györgyné Lakaj Mária, Nagymiklósi János, Kancsár István, Rác Róbert Elemer, Berkó Péter, Georgievics Milvna, Kónya Ferenc, Makra József, Fegyvernek Altonz, Gerebecz Sándorné Herczeg Rozália, Grosz Antalné Dió Veronika, Kószó János, Kovács Ernőné Somogyi Mária, Doboczkai László Lajos, Katona Pálné Varga Ióna, Kiss Sándorné Sisák Vilma, Kispál Lajosné Szulcsán Erzsébet, Malkócs Miklós Péterné Seres Gizella, Kormányos Ilés, Musny Ferenc István, Wagner Lajosné Jankovics Emília, Gohivócs Károly Gyula meghalt.

A KEVIÉP békési főépítészvezetősége a szenedi építészvezetőséghez

felvesz

ács, kőműves, vasbetonszerelő szakmunkásokat, segédmunkásokat, kubikosokat.

Külföldi munkára is van lehetőség. Jelentkezni: személyesen vagy írásban az építészvezetőségen, Szeged, Fonógyári út 12. X

A KSZV ÚJSZEGEDI SZÖVŐGYÁRA kedvező munkakörülményekkel és jó kereseti lehetőség mellett, 3 műszakos munkarendben foglalkoztatva,

női munkavállalókat

keres felvételre a kelme gyártó üzemébe Raschel-csomagolószák gyártásához zsákkötőgép-kezelői munkakörbe. Az üzemi étkezésen kívül gyermek elhelyezését biztosítjuk üzemi bölcsődeinkben és óvodánkban. Vidékieknek albérleti hozzájárulást is fizetünk. Jelentkezni lehet: Újszegedi Szövőgyár munkaügyi osztályának munkaerő-gazdálkodási csoportjánál, Szeged, Alsó Kikötő sor 11.

ÜDÜLJÖN AZ ADRIAI TENGERPARTON!

MARINA

1981. VII. 2-15., szálloda elhelyezés, teljes ellátás. Utazás: repülővel. Irányár: 7490,- Ft + költőpénz.

MOSZKVA—LENINGRÁD, 8 nap

1981. VIII. 25—IX. 1., szálloda elhelyezés, teljes ellátás. Utazás: repülővel. Irányár: 5510,- Ft

KIS ERDÉLYI KÖRUTAZÁS!

1981. VIII. 29-31., Arad—Lugos—Déva—Vajdahunyad—Kolozsvár—Nagyvárad, szálloda elhelyezés, teljes ellátás. Utazás: autóbusszal. Irányár: 3400,- Ft

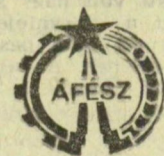
Jelentkezés és részletes felvilágosítás az EXPRESS Ifjúsági és Diák Utazási Irodában Szeged, Kigyó u. 3. Telefon: 11-303, 11-310. X

A piaci bevásárlóközpont jelentkezik!

A nyár a kirándulók, kiskerttulajdonosok, kistermelők évszaka, akiket

kedvező áru kínálattal

várunk Szegeden, a Marx tér öt pavilonjában, Piaci reklámárak, különböző kedvezmények,

Szeged és Vidéke AFESZ

Értesítjük tisztelt megrendelőinket, hogy Szeged, Kossuth L. sgt. 6. szám alatt levő szőrmeszalom üzlethelyiségünket — felújítási munkálatok miatt —

1981. július 10—aug. 13-ig

zárva tartjuk

Szegedi Szűcs-és Szabóipari Szövetkezet

Művelődési intézmény, képesített könyvelői szakmai gyakorlattal rendelkező

gazdasági vezetőt keres

Jelentkezni: „Költészet” szerző 1987/12” jellegű a Sajtóházba, X